

Kohtualluvus - Holland

SISUKORD

- 1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?
- 2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?
 - 2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?
 - 2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)
 - 2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel
 - 2.2.2 Erandid
 - 2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?
 - 2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?
 - 2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?
- 3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

1 Kas pöörduda tuleks tavalisse tsiviilkohtusse või erikohtusse (nt töövaidluskohtusse)?

Madalmaade tsiviilkohtumenetluse eeskirjade kohaselt puuduvad riigis erikohtud, nagu kaubanduskohus või töökohus. Ringkonnakohus on põhimõtteliselt pädev lahendama kõiki tsiviilasju.

2 Kui pädev kohus on tavaline tsiviilkohus (st see on kohus, kes asja menetleb), siis kuidas saan teada, millisesse tsiviilkohtusse pean ma pöörduma?

Esimese astme kohtud menetlevad kõiki tsiviilasju, välja arvatud seaduses sätestatud juhtudel. Tsiviilkohus lahendab kahe poole (füüsilised või juriidilised isikud) vahelisi vaidlusi. Tsiviilkohtu pädevusse ei kuulu vaidlused, mille lahendamise pädevus on antud halduskohtule. See puudutab vaidlusi haldusametustega (riigiasutustega). Madalmaade kohtusüsteem näeb eraõiguse valdkonnas ette kolme liiki kohtud: ringkonna kohtud (*rechtbanken*), apellatsioonikohtud (*gerechtshoven*) ja Madalmaade Ülemkohus (*Hoge Raad Nederlanden*).

Alates 1. aprillist 2013 on Madalmaad jagatud kümneks kohturingkonnaks ja neil kõigil on oma kohus: üksteist kohut, mis on pädevad neljas valdkonnas. Lisaks sellele on neli apellatsioonikohtu ja üks Madalmaade Ülemkohus.

Ringkonna kohtutesse on loodud organisatsiooniüksused ehk nn osakonnad. Need on ringkonna kohtu kohalik allüksus ning haldusajade, tsiviilasjade ja kriminaalasjade osakond. Kohtuasju võib arutada üks kohtunik või mitmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis. Ühest kohtunikust koosneva kohtukoosseisu korral arutab kohtuasju üks kohtunik; mitmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis hõlmab kolme kohtunikku. Vastavalt aluspõhimõttele menetleb ringkonna kohtu kohaliku allüksuse asju, lihtsaid

kohtuasju ja kiireloomulisi asju üks kohtunik. Paljusid perekonnaasju arutab samuti üks kohtunik. Ühest kohtunikust koosneva kohtukoosseisu näide on alaealiste kohus, mis menetleb teatavaid lastega seotud asju. Õiguslikult keerulisi asju arutab mitmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis.

2.1 Kas madalama ja kõrgema astme tavaline tsiviilkohus on erinevad (nt maakohus kui madalama astme kohus ja ringkonnakohus kui kõrgema astme kohus) ning kui need on erinevad, siis milline neist on pädev minu asja arutama?

Kohtuasi algatatakse tavaliselt ringkonnakohtus. Ringkonnakohtuid on nelja liiki:

- tsiviilasju (kumbki menetluspool on füüsiline isik) menetlev kohus;
- haldusasju (menetluspoolel on füüsiline isik ja riigiasutus) menetlev kohus;
- kriminaalasju (õigusrikkumised ja kuriteod) menetlev kohus;
- ringkonnakohtu kohalik allüksus.

Apellatsioonikohtud

Kõik, kes ei nõustu kohtuotsusega, võivad selle edasi kaevata. Apellatsioonkaebused kriminaal- ja tsiviilasjades esitatakse ühele neljast apellatsioonikohtust. Olenevalt küsimusest võib haldusasjas apellatsioonkaebust menetleda:

- apellatsioonikohus (*gerechtshof*);
- kõrgeima astme kohus sotsiaalkindlustusküsimustes (*Centrale Raad van Beroep*);
- kõrgeima astme halduskohus kaubandus- ja tööstusajades (*College van Beroep voor het Bedrijfsleven*);
- riiginõukogu (halduskolleegium) (*Raad van State (afdeling bestuursrechtspraak)*).

Ülemkohus

Madalmaade Ülemkohus on Madalmaade kõrgeim kohtuorgan tsiviil-, kriminaal- ja maksuõiguse valdkonnas. Ülemkohus võib tühistada eelkõige apellatsioonikohtute otsuseid (nn kassatsioon). Ülemkohus vastutab ka õigusliku ühtsuse säilitamise ja Madalmaade õiguse arengu suunamise eest.

2.2 Territoriaalne pädevus (kas minu asja on pädev arutama A linna kohus või B linna kohus?)

Madalmaades on esimese astme kohtud ringkonnakohtud (*arrondissementsrechtbanken*). Esimese astme kohtu otsuse peale võib esitada kaebuse apellatsioonikohtule. Peale selle tuleb arvesse võtta nn territoriaalset kohtualluvust, et kindlaks teha, millise ringkonnakohtu pädevusse kümnest asi kuulub: näiteks kas Amsterdami ringkonnakohtu või Leeuwardeni ringkonnakohtu pädevusse, st asja menetleva kohtu tööpiirkonda.

Kui rahvusvaheliste juhtumite, st piiriüleste juhtumite korral on kindlaks tehtud, et konkreetne asi kuulub Madalmaade kohtu pädevusse, määratakse territoriaalne kohtualluvus kindlaks Madalmaade õiguse alusel, välja arvatud juhul, kui rahvusvahelist kohtualluvust käsitleva õigusnormiga määratakse ka territoriaalselt pädev kohus, nagu on sätestatud Brüsseli I määruse (nõukogu määrus (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades) artikli 5 lõikes 1 või lõikes 3.

2.2.1 Üldise kohtualluvuse põhireegel

Esimeses astmes kohtukutsega algatatud menetluses kehtiva põhireegli kohaselt on pädev kohus kostja elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku (*Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering*) artikkel 99). Kui Madalmaades olev elukoht ei ole teada, on pädev selle koha kohus, kus kostja tegelikult viibib (Madalmaades).

Kohtutööpiirkonnas asuva kohtumaja, kus tuleb piirkondliku kohtu kohaliku allüksuse kohtuasja menetleda, saab kindlaks määrata 10. detsembri 2001. aasta kohtuistungite täiendavate toimumiskohtade määruse (*Besluit nevenvestigings- en nevenzittingsplaatsen*) lisa (<http://www.overheid.nl/>) alusel.

Ringkonnakohtute territoriaalse kohtualluvuse eeskirju kohaldatakse vajalike muudatustega (*mutatis mutandis*).

Esimeses astmes hagiavalduse esitamisega algatatud menetluses kehtiva põhireegli kohaselt on pädev hageja (või ühe hageja või ühe hagiavalduses nimetatud huvitatud isiku) elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 262). Kui Madalmaades olev elukoht ei ole teada, on pädev selle koha kohus, kus hageja tegelikult viibib (Madalmaades). Kui hagiavaldus on seotud kohtukutsega algatatud menetlusega, on pädev ka kohtukutsega algatatud menetlust teostav kohus.

2.2.2 Erandid

Punktides 2.2.2.1, 2.2.2.2 ja 2.2.2.3 kirjeldatud eeskirjad puudutavad eelkõige kohtukutsega algatatud menetlust.

Hagiavalduse esitamisega algatatud menetlustes, kus üldjuhul on pädev hageja kohus, kohaldatakse elatise suuruse muutmise taotlemise korral teistsuguseid eeskirju.

Hageja peab elukaaslasel makstava elatise suuruse muutmise taotlemiseks esitama hagiavalduse elatisvõlgniku elukoha järgsele kohtule. Elatisvõlgnik, kes soovib taotleda elatise suuruse muutmist, peab esitama hagiavalduse ülalpidamist saama õigustatud isiku elukoha järgsele ringkonnakohtule.

2.2.2.1 Millal võib valida, kas pöörduda kostja elukohajärgsesse kohtusse (üldise kohtualluvuse alusel kindlaksmääratud kohus) või mõnda teise kohtusse?

Madalmaade menetlusõigus sisaldab mitut kohtukutsega algatatud menetlusi käsitlevat sätet, milles antakse peale põhireegli kohaselt määratud pädeva kohtu (kostja elukoha või tegeliku viibimiskoha järgne kohus) pädevus muule kohtule. Tegemist on valikulise kohtualluvusega. Hageja võib valida põhireegli kohaselt määratud kohtu ja alternatiivse reegli kohaselt määratud kohtu vahel. Valikuvõimalusele viidatakse allpool sõnaga „ka“.

Kohtukutsega algatatud kohtuasjade puhul on olulised järgmised eeskirjad.

- Töölepingute/esindamisega seotud asjad

Töölepingute ja esindamisega seotud kohtuasjade korral on pädev ka selle koha kohus, kus tööd tavaliselt tehakse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 100).

- Tarbijavaidlused

Tarbijavaidlusi on pädev lahendama ka tarbija elukoha või selle puudumisel tarbija tegeliku viibimiskoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 101).

- Lepinguväline kahju

Lepinguvälise kahjuga seotud asjades on pädev ka selle koha kohus, kus kahju tekitanud sündmus toimus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 102).

- Kinnisasi

Kinnisasjaga seotud küsimustes on pädev ka kohus, kelle tööpiirkonnas kinnisasi või suurem osa sellest asub (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 103). Eluaseme või äripindade üürimisega seotud küsimustes on ainupädevus sellel kohtul, kelle tööpiirkonnas üüritud kinnisasi või suurem osa sellest asub.

- Pärandvara

Pärandvaraga seotud asjades on pädev ka surnud isiku viimase elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 104).

- Juriidilised isikud

Juriidiliste isikutega seotud asjades (näiteks juriidiliste isikute lõpetamise, juriidiliste isikute otsuste tühisuse või kehtivuse, liikmete või partnerite õiguste ja kohustustega seotud asjad) on pädev ka juriidilise isiku või äriühingu asukoha või tegevuskoha järgne kohus.

- Pankrot, maksete peatamine ja võlavabastus

Füüsiliste isikute pankrotti, maksete peatamist ja võlavabastust reguleerivate õigusnormide kohaldamise asjades on pädev ka kohus, kus töötab asjaomane pankrotikohtunik, või kui pankrotikohtuniku ei ole määratud, siis kohus, kes on otsustanud maksete peatamise (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 106). Pankrotiseadus (*Faillissementswet*) sisaldab ka kohtualluvust käsitlevaid erinorme, mis on tsiviilkohtumenetluse seadustikul põhinevate kohtualluvuse eeskirjade suhtes ülimuslikud.

- Kohtu valik

Pooled määravad omavahelises lepingus vaidlust lahendama mõnikord õigusnormide kohaselt pädevast kohtust erineva kohtu (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 108 lõige 1). Sellest valikuvabadusest tehakse tarbijate, üürimise või rentimise ja töölepingutega seotud vaidluste puhul teatavaid erandeid (tsiviilmenetluse seadustiku artikli 108 lõige 2). Sellistel juhtudel kontrollib kohus, kas kohtu valiku klausel kehtib (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 110).

- Hageja elukoht

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 109 on sätestatud, et kui eespool nimetatud territoriaalse kohtualluvuse sätete kohaselt ei saa Madalmaades määrata ühtegi pädevust omavat kohut, võib erandkorras olla pädev hageja elukoha järgne kohus. See olukord võib tekkida juhul, kui töötaja soovib kutsuda välisriigi tööandja Madalmaade kohtusse, samal ajal kui töö ei ole seotud kindla kohaga, vaid seda tehakse kogu riigis. Juhul kui kohtualluvust ei saa ka sel viisil kindlaks määrata, tuleb pöörduda Haagi piirkondlikku kohtusse.

Abielulahutusega seoses kehtivad järgmised põhimõtted.

Abielulahutust menetleva kohtu territoriaalset pädevust reguleeritakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikliga 262. Põhireegel on järgmine: pädev on hageja (või ühe hageja või ühe hagiavalduses nimetatud huvitatud isiku) elukoha järgne kohus ja kui sellel isikul ei ole teadaolevat elukohta Madalmaades, siis on pädev selle koha kohus, kus see isik tegelikult viibib (Madalmaades).

2.2.2.2 Millal peab valima teise kohtu, mitte kostja elukohajärgse kohtu (üldise kohtualluvuse järgi kindlaksmääratud kohus)?

Madalmaade menetlusõigis sisaldab mõningaid territoriaalset kohtualluvust reguleerivaid erinorme, mis erinevad põhireeglist. Erinormi tuleb kohaldada. Allpool kirjeldatud erijuhtudel tuleb valida muu kohus kui kostja elukoha järgne kohus.

- Alaealised

Alaealisi puudutavates asjades on pädev alaealise elukoha järgne kohus või Madalmaades elukoha puudumisel alaealise tegeliku viibimiskoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 265).

See ei ole alternatiivne reegel, vaid põhireeglit asendav erinorm. Pädevus ei kuulu mitte hageja elukoha või viibimiskoha järgsele kohtule (hagiavalduse esitamise algatatud menetluse puhul kehtiv põhireegel), vaid alaealise elukoha järgsele kohtule või Madalmaades elukoha puudumisel alaealise tegeliku viibimiskoha järgsele kohtule. Kui selle reegli alusel ei saa kindlaks määrata konkreetset kohut, on pädev Haagi ringkonnakohus.

- Perekonnaseis

Perekonnaseisuregistri või seal registreeritavate või juba registreeritud perekonnaseisutunnistuste täiendamise, registreerimise, tühistamise või muutmisega seotud asjades on pädev see kohus, kelle tööpiirkonnas on tunnistus registreeritud või tuleb registreerida (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 263). Haagi omavalitsuse perekonnaseisuregistrites registreeritavaid või juba registreeritud perekonnaseisutunnistusi puudutavates asjades on pädev Haagi ringkonnakohus kooskõlas tsiviilseadustiku (*Burgerlijk Wetboek*) esimese peatükiga.

- Ehitatud kinnisvara üürimine

Ehitatud kinnisvara või selle osa üürile andmisega seotud asjades on pädev selle koha kohus, kus üüritud vara asub (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 264).

- Täiskasvanu isikuhooldusõigis, vara valitsemine usaldusisikuna, hooldus

Täiskasvanute isikuhooldusõigust, vara valitsemist usaldusisikuna *täiskasvanud isiku nimel* ja hooldust puudutavates asjades on pädev selle isiku elukoha järgne kohus, kelle isikuhooldusõigust, vara või hooldust asi puudutab, või Madalmaades elukoha puudumisel tema tegeliku viibimiskoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 266).

- Teadmata kadunud isikud; surma kinnitamine (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 267)

Pärandvaraga seotud asjades on pädev surnud isiku viimase elukoha järgne kohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 268 lõige 1).

Teadmata kadunud isikutega seotud asjades on pädev teadmata kadunud isiku poolt maha jäetud elukoha järgne kohus. Surma kinnitamise puhul on pädev Haagi ringkonnakohus (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 269). Seega toimib tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 269 turvavõrguna.

2.2.2.3 Kas pooled võivad valida kohtu, mille pädevusse asi tavaliselt ei kuulu?

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 108 kohaselt võivad pooled teha kohtu valiku kirjalikult. Kohut on võimalik valida ainult seoses õigussuhetega, mida pooled võivad vabalt määrata. Seetõttu ei saa avaliku korraga seotud juhtumite korral kohut valida. Selle näiteks on teatavad perekonnaõiguse asjad ning pankroti- ja maksete peatamise menetlused. Ringkonnakohtu kohaliku allüksuse menetluste korral on kohtu valik piiratud. Näiteks ei ole kuni 25 000 euro suuruste nõuete korral kohtu valik võimalik (olenemata nõude laadist).

Kohtul, mille pädevus põhineb kohtu valikul, on põhimõtteliselt ainupädevus. Pooled võivad sõnaselgelt kokku leppida ainupädevuse välistamises.

Abielulahutusajades (abielulahutus, lahuselu, registreeritud kooselu lõpetamine, abielu lahutamine pärast lahuselu) kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 270 lõikes 2 sätestatud erinormi. Vastavalt sellele artiklile saadab territoriaalselt mittepädev kohus asja üldjuhul edasi territoriaalselt pädevale kohtule. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 270 lõike 2 kohaselt toimub see lahutusajades vaid juhul, kui kostja (abikaasa, kelle vastu menetlus algatati) vaidlustab kohtu pädevuse. Kohtu vaikimisi valik on võimalik, kui kõik kohale kutsutud isikud ilmuvad kohtusse ja ei vaidlusta kohtu pädevust või kui teine abikaasa ei ilmu kohtusse.

3 Kuidas saada teada, millisesse kohtusse tuleks pöörduda, kui asi on erikohtu pädevuses?

Vastavalt Madalmaade menetlusõigusele erikohtud puuduvad.

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 21/08/2019